Kr 02.00

Sthlm. Nord. mus. Katal. 1982-83

Ex. A. Nord. mus. vägledn

SEVERIN NILSON

Severin Nilson föddes i Asige år 1846. Fadern, Nils Pehrsson, var smed under Knobesholms gods.

1864–71 studerade Severin Nilson vid Konstakademin i Stockholm. 1873 reste han till Paris, studerade för Léon Bonnat 1874–75.

1878 ingick han äktenskap med Rosa Platzman, läkardotter från Sundsvall med konstnärlig utbildning. Två barn, Eva och Knut, nådde vuxen ålder.

Severin Nilson var bosatt i Stockholm, men tillbringade vanligen somrarna i Halland. I Asige inköpte han Björsgård till sina föräldrar och inredde en atelje i en liten stuga där.

Severin Nilson avled 1918. Han är begravd på Asige kyrkogård.

● målare

Severin Nilson var i dubbel bemärkelse "Hallands förste målare" -som hallänning och som Hallandsskildrare. Han fick en flygande start. Endast artonårig kom han in vid Konstakademin, sedan prosten i Slöinge förmedlat mecenater. Som elev erhöll han flera utmärkelser, bl.a kungliga medaljen år 1870.

I början av det decennium, då friluftsmåleriet skulle få sitt genombrott i Sverige, kom han iväg till Paris i sällskap med gode vännen Ernst Josephson. Det var i Frankrike som konstnärerna tillägnade sig det nya måleriets principer. Det klara dagsljusets ideal krävde att man målade ute i naturen och inte i ateljén. Men symptomatiskt nog besökte Severin Nilson också Düsseldorf, där det folklivsmåleri som staden gett sitt namn åt utövades av skandinaviska konstnärer. Severin Nilson tog lärdom av både Düsseldorf och Paris.

En tafvelutställning i Falkenberg.

Artisten Severin Nilson, hvilken, som bekant, företrädesvis söker sina motiv i Halland, förevisade i måndags här i Falkenberg de taflor han i sommar målat här på orten. De trettiosex taflorna togos i betraktande af ett par hundra personer, och vilja vi här nedan endast i största korthet omnämna dem.

N:o 1. »Ryggåsstuga i Oktober». 1894

Själv kallade han sig genremålare - skildrare av de små människorna i deras egen miljö. I hög grad var han också landskapsmålare. Han inmutade tidigt Halland som sitt landskap, men rörde sig vida omkring i landet och målade också från Stockholm, Göteborg, Kolmården, Norrland och andra platser.

Per Ekström, ölänningen, och Olof Hermelin var några av de konstnärsvänner han ibland målade tillsammans med. Han hade också elever, bl.a under somrarna i Halland, men kom inte att bilda någon skola.

Severin Nilsons produktion var mycket stor. Inför hans tidiga måleri är omdömena nästan odelat positiva, det var valörrikt och känsligt, ibland närmast impressionistiskt. Det senare måleriet förlorade i konstnärlig halt, figurmålningen förgrovades och kan tyckas bli ett onödigt staffage i en annars god landskapsmålning. Publiksmaken, en med åren allt sämre syn och användandet av medhjälpare kan kanske förklara detta.

● fotograf

Det var sannolikt läraren i Paris, Léon Bonnat, som introducerade Severin Nilson i fotografering.

Flera tusen glasplåtar finns bevarade, huvudsakligen i olika museer. Storleken varierar, några enstaka är 30x40 cm, många är 18x24 och 12x16, ett mycket stort antal är 9x12 cm. Severin Nilson daterade varken målningar eller fotografier, men av glasplåtarna brukar de större anses vara äldre -från 1870- och 1880-talen, även om några kan bestämmas till 1897 och Stockholmsutställningen.

Åtskilliga äldre kopior, originalkopior, är också bevarade. De flesta är kontaktkopior av de större plåtarna. Till allt detta kommer också en del skioptikonbilder!

Den stora kamera som står kvar i hans ateljéstuga i Asige erinrar om det omständliga i fotograferingsarbetet förr.

Severin Nilsson deltog i fotoutställningar, han fotograferade för olika illustrationsuppdrag, bl.a August Bondesons Hallandsartikel i "Vårt land" 1888 och resehandboken "Från Vesterhavet till Dalarne" som trycktes 1898.

Många fotografier har uppenbarligen varit studier, för att inte säga förlagor, för hans måleri. Några har avslöjats som arrangerade, såsom den hjärtknipande barnauktionsbilden. Andra är koketta arrangemang i ateljé eller utomhus. Det stora flertalet är dock bilder ur verkligheten, fint komponerade, eller väl valda, måleriska utsnitt av verkligheten. Ofta tagna i ett motljus som förlänar bilderna ett specifikt skimmer.

Motiviskt spänner fotografierna över ett brett register, moln- och trädstudier, barn, människor i arbete, bebyggelse och landskap -liksom måleriet inte bara från Halland.

Paris d 22 Oct 1874

Kära Föräldrar och Syster!

Efter jag nu skrifver
några ord till Dina
så skickar jag denna lilla
lapp med för att Ni skall
få veta att jag har hälsan.
Jag har haft flera bref från
Lova och hon helsar alltid
till Er. Det gick mycke
bra för henne i flyttningen
så jag är riktigt glad derför
Mitt bref som jag sände
Er straxt jag kom hit
har Ni väl fått hoppas jag.
Min Lärare tycker mycke
om min tafla - det var
allt roligt - få se hur
det går att sälja den.
Jag arbetar nu dagligen
på hans Atelier och tror
jag att jag skall lära
mig mycke under vintern.
Hur gick det med skåpet
fick ni det - och har
ni fått höra af något
gammaldags tyger
så tala om det
för mig är ni snälla.
Mamma är väl ej
ledsen längre när
hon får höra att allt
gått bra. Låt henne
fara till Halmstad
någon tid de ville
det så gerna det
hörde jag på mormor.
Nu har ni väl riktig
vinter eller hur? här
är ej kallt ännu
och jag såg häromdagen
dalier som stog ute och
voro de lika vackra
som under sommaren hos
oss. Men träden börja
nu gulna så det blir
väl snart vinter.
Min Kamrat och
jag vi ha så trefligt
i vårt lilla sofrum
och i atelier, ibland gå
vi ut och se på taflor ute i butikerna.
Jag ritar om aftnarne
också i Atelier-Bonnat
så nog får jag arbeta
men det tycker jag
om. Nu farväl
för denna gången jag hoppas
att allt är väl - Skrif
snart några ord så är
ni så snälla.
Gud vare med oss alltid
önska er tillgivne Son
Helsa alla så mycke.

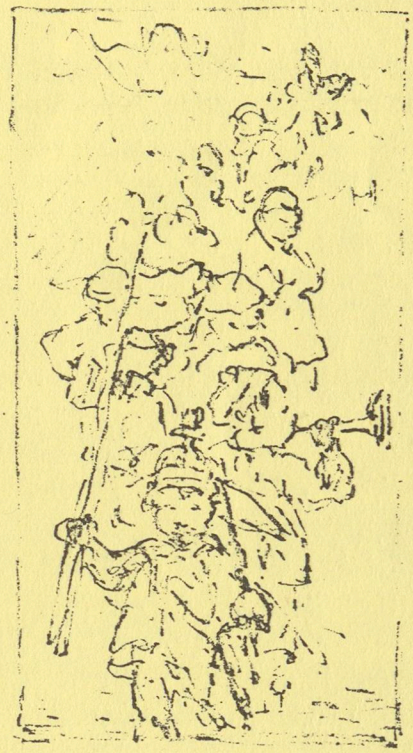
● tecknare

Severin Nilsons teckningar från akademitiden -med godkännande påskrift av läraren M E Winge eller August Malmström- är skickliga studier av människokroppen och dess delar.

Teckningar från senare år har mera skissens prägel. De är med blyerts snabbt nertecknade figurer, vanligen konturteckningar, utförda med stor säkerhet, men som det kan tyckas ofta med ett foto som underlag.

Några kyrkointeriörer bl.a är mer detaljerade och dokumentärt redovisande.

För August Bondesons bok "Historiegubbar på Dal" gjorde Severin Nilson några teckningar "efter förf:s utkast". Boken kom ut 1886.

"Ett kröningståg, Halland"

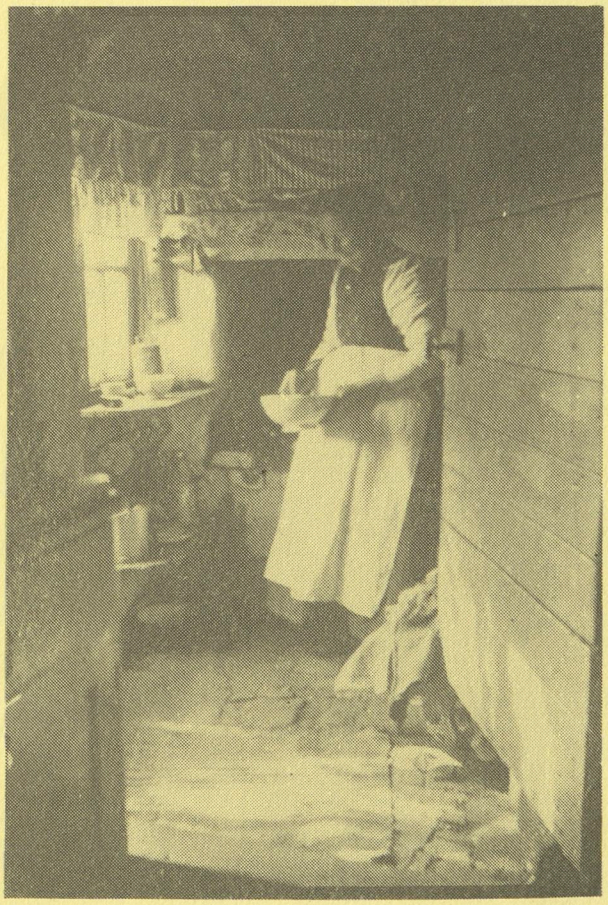
● kulturhistoriker

Till bilden av Severin Nilson hör också hans kulturhistoriska sida. Intresset för den äldre, folkliga kulturen var visserligen tidstypiskt, men har säkert samband med hur hans eget liv gestaltade sig: smedsonen som kom till Akademin, Stockholmskonstnären som aldrig tappade kontakten med dem därhemma.

Severin Nilson hade egna föremålssamlingar, från dessa har Museet i Halmstad vid två tillfällen förvärvat över 300 nummer. Det är bl.a bruksföremål, textilier och dräktplagg, kyrkoinventarier och sydsvenska bonadsmålningar! Det sammanhang där dessa föremål använts kan man säga att han dokumenterade i sitt måleri och i foton. Ibland kunde ett motiv -som i "Kyrkstöten"- vara hämtat från en svunnen tid.

Han fick antagligen tidigt kontakt med Artur Hazelius. 1896 upplevde han hur Oktorpsgården flyttades till Skansen, den gård som han både målat och fotograferat när den ännu låg i Slöinge socken.

Ett alldeles särskilt intresse visade han de medeltida halländska kyrkorna. Hans försök att rädda Tjärby gamla kyrka från rivning misslyckades dock.

● därtill

Under 1870-talet arbetade Severin Nilson mycket som porträttmålare, han vistades då i olika städer och tog emot beställningar.

1880 målade han en altartavla för Fristads kyrka (vid Borås) och 1883 en för Slöinge kyrka. På 1890-talet utförde han monumentalmålningar för Slottsmöllan, Halmstad.

● litteratur

C.M. Andersson, Severin Nilsons Hallandsbilder. Halland 1972, s. 87-95.

Mats Bengtsson/Jan Olsheden, Severin Nilsons Halland. Falkenberg 1975.

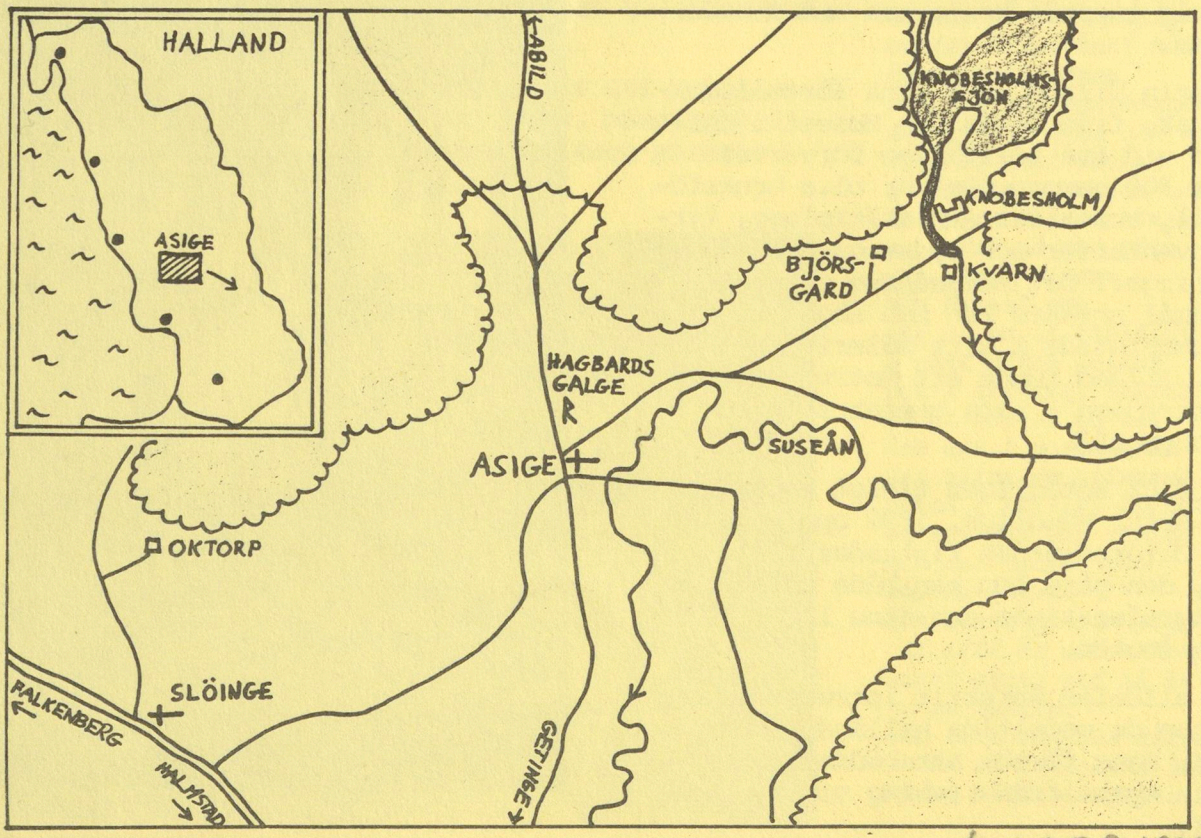
Lotti Wallberg-Jeanneret, Severin Nilson i Halmstadmiljö. För. Gamla Halmstads årsbok 1970, s. 122-127.

Rut Liedgren, Severin Nilson som fotograf. Fataburen 1958, s. 7-24.

Erik Salvén, En hallandsskildrare med pensel och penna. Vår bygd 1947, s. 25-30.

Svenskt konstnärslexikon, IV, Malmö 1961.

Joel Wangö, Berömda hallänningar. Halmstad 1971, s. 146-200.

Museet i Halmstad 1982

Inv. 28.9.1983